Aan de gemeenteraad
van de gemeente Druten
Postbus 1
6650 AA DRUTEN

Datum
22 juni 2022

Ons kenmerk
2022-AV-300045.701

Onderwerp
Concept Accountantsverslag 2021

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2021. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van de door ons tot op heden uitgevoerde werkzaamheden, waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2021, en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeente.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2021 gecontroleerd.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van de gemeente Druten.

Wij bespreken dit accountantsverslag tijdens de bijeenkomst op 28 juni 2022 met uw auditcommissie en eventuele vragen die er zijn, worden dan beantwoord. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2021. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,

Astrium Overheidsaccountants B.V.

Drs. D.J. Han RA

W.L. Schuitemaker RA

Astrium Overheidsaccountants B.V.
Edelgasstraat 57, 2718 SX Zoetermeer
www.astrium.nl

Tel: (079) 36 23 613
Fax: (079) 361 57 77
info@astrium.nl

IBAN NL10RABO0322622360
BTW nr. NL810591625B01
KVK: 34168056

Accountantsverslag

Gemeente Druten – Boekjaar 2021

1. Inleiding

In het kader van de door de raad aan ons verstrekte opdracht voor de controle van de jaarrekening 2021 van de gemeente Druten brengen wij u hierbij verslag uit van onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze eindejaars controlewerkzaamheden die wij onlangs hebben uitgevoerd.

Dit accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2021. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van uw gemeente. Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2021 van de gemeente Druten en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. De bevindingen in deze brief zijn daarom beperkt tot de punten die voortvloeien uit de controle van de jaarrekening.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden afgerond en zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring ten aanzien van rechtmatigheid en getrouwheid te verstrekken bij de jaarrekening 2021. In hoofdstuk 2.1 lichten wij dit nader toe.

Wij bespreken deze definitieve rapportage tijdens de bijeenkomst op 28 juni 2022 met uw auditcommissie.

Het accountantsverslag is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1	Inleiding
Hoofdstuk 2	Kernpunten van de controle
Hoofdstuk 3	Analyse vermogen en resultaat
Hoofdstuk 4	Grondexploitaties
Hoofdstuk 5	Voorzieningen
Hoofdstuk6	Sociaal domein
Hoofdstuk 7	Interne beheersing en automatisering
Hoofdstuk 8	Rechtmatigheid
Hoofdstuk 9	Overige bevindingen (jaarrekeningcontrole 2021)
Bijlagen:	
A.	Niet-gecorrigeerde controleverschillen
B.	SiSa - Fouten en onzekerheden 2021
C.	Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

2. Kernpunten van de controle

2. Kernpunten van de controle

2.1 Controle-verklaring	De jaarrekeningcontrole is uitgevoerd zoals overeengekomen in de opdrachtbevestiging. In het najaar van 2021 hebben wij de interimcontrole verricht voor Werkorganisatie Wijchen Druten, die gericht is op de processen binnen de werkorganisatie en de gemeente. De interimcontrole hebben wij afgesloten met een separate managementletter voor het bestuur van de werkorganisatie en een boardletter voor de gemeenteraad die op 3 februari 2022 is besproken met uw auditcommissie. De controle in het voorjaar 2022 is gericht op het uitbrengen van een oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2021 van de gemeente Druten. Wij geven een goedkeurende controleverklaring af bij de jaarrekening voor zowel de getrouwheid als rechtmatigheid. Wij lichten dit nader toe bij de bespreking van deze versie van het accountantsverslag d.d. 28 juni 2022.
2.2 Reikwijdte van de controle	Met de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Er is gedurende het verloop van de controle over 2021 op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2021 voldoende voor de doelstelling van onze controle.
2.3 Grondslagen en verantwoording conform BBV	De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek naar de toepassing van de juistheid van de grondslagen in de jaarrekening. Naar onze mening zijn de door het college gekozen grondslagen voor waardering en resultaatbepaling aanvaardbaar, conform wet- en regelgeving en consistent toegepast. Wij concluderen dat zowel de jaarrekening als het jaarverslag voldoet aan de bepalingen in het BBV.
2.4 Onafhankelijkheid	▪ Astrium Overheidsaccountants B.V. (hierna: Astrium) is onafhankelijk van de gemeente Druten en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. ▪ Ons zijn geen relaties bekend tussen Astrium en de gemeente Druten, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. ▪ Bijlage C bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.

2.5 Schattingen

Schattingen op basis waarvan een aantal jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het college. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat de schattingen en veronderstellingen aanvaardbaar zijn in het kader van de jaarrekening als geheel.

2.6 Goedkeurings- en rapporterings-tolerantie

De materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2021 is € 510.000 (2020: € 513.000). Deze materialiteit vloeit voort uit de wettelijk voorgeschreven (minimum)vereisten, zoals opgenomen in de Bado en het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol, hetgeen voldoet aan de wettelijke minimumvereisten.

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van de totale lasten	€ 510.000 (2020: € 513.000)
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 1.530.000 (2020: € 1.539.000)
Rapporteringstoleranties		
Fouten		€ 25.000
Onzekerheden		€ 25.000
Realisatie fouten en onzekerheden ***Zie bijlage A van deze rapportage***	**Getrouwheid**	**Rechtmatigheid**
Fouten	€ 144.000	€ 144.000
Onzekerheden	€ -	€ -

Strekking controleverklaring goedkeurend

De totale omvang van de fouten is lager dan de tolerantie van 1% van de totale lasten (€ 510.000) en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.

De totale omvang van de onzekerheden is lager dan de tolerantie van 3% van de totale lasten (€ 1.530.000) en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.

2.7 Analyse vermogen en resultaat	Het gerealiseerde resultaat (inclusief de mutaties in de reserves) bedraagt circa **€ 1.784.000 positief** versus een begroot resultaat (na wijziging) van **€ 588.000 negatief**. Dit overschot ten opzichte van de begroting wordt grotendeels veroorzaakt door een overschot op meerdere programma's. De grootste overschotten ontstaan bij de volgende programma's: o bestuur en ondersteuning (€ 0,8 miljoen) door lagere lasten dan begroot o verkeer en vervoer (€ 0,8 miljoen) door lagere lasten dan begroot o economie (€ 2,2 miljoen) door hoofdzakelijk hogere baten dan begroot o sport, cultuur en recreatie (€ 0,5 miljoen) door lagere lasten dan begroot o sociaal domein (€ 1,9 miljoen) door lagere lasten dan begroot o volksgezondheid en milieu (€ 0,6 miljoen) door met name lagere lasten dan begroot o wonen en bouwen (€ -/- 1,8 miljoen) door met name hogere lasten dan begroot Daar staat tegenover enerzijds hogere dotaties (€ 0,5 miljoen) en lagere onttrekkingen (€ 2,1 miljoen) aan de bestemmingsreserves. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij u naar hoofdstuk 3.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2021. In hoofdstuk 3 gaan wij nader in op het resultaat en de ontwikkeling van het (weerstands)vermogen.
2.8 Grondexploitaties	Door uw gemeente is de exploitatieberekening van de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening 2021 geactualiseerd. Wij hebben vastgesteld dat de uitgangspunten aanvaardbaar zijn. De waarde van de voorraden bouwgronden in exploitatie inclusief verliesvoorziening per eind 2021 in de balans bedraagt € 1.667.000. Het verloop van deze balanspost is als volgt weer te geven:

<table>
<tr><td></td><td>
<table>
<tr><th>Verloopoverzicht van de voorraad (grondexploitaties)</th><th>Bedrag * € 1.000</th></tr>
<tr><td>Stand per 1 januari 2021</td><td>3.809</td></tr>
<tr><td>Vermeerderingen</td><td>(+) 143</td></tr>
<tr><td>Verminderingen</td><td>(-/-) 2.419</td></tr>
<tr><td>Winstneming</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Mutatie verliesvoorziening</td><td>(+) 134</td></tr>
<tr><td>Stand per 31 december 2021</td><td>1.667</td></tr>
</table>
Een nadere specificatie van de boekwaarde is opgenomen in paragraaf 4.3. Onze conclusie is dat wij kunnen instemmen met de schattingen die door het College zijn gemaakt bij de actualisatie van de grondexploitaties en daarmee ook met de uitkomsten van deze actualisatie. In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op de controle alsmede de uitkomsten daarvan inzake de grondexploitaties.
</td></tr>
<tr><td>2.9 Voorzieningen</td><td>Wij hebben gecontroleerd of de voorzieningen van uw gemeente toereikend zijn. Daarbij hebben we specifiek beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV. Overigens geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig dient te zijn alvorens een voorziening gevormd mag worden.</td></tr>
<tr><td>2.10 Sociaal Domein</td><td>Kosten Jeugdwet en Wmo
Inzake de kosten Jeugdwet en de Wmo steunt de gemeente in belangrijke mate op productieverantwoordingen van zorgaanbieders welke zijn voorzien van een controleverklaring. Voor zorgaanbieders die zijn gecontracteerd via het Regionaal Ondersteuningsbureau (ROB), heeft het ROB afspraken gemaakt met de zorgaanbieders over het aanleveren van controleverklaringen bij de productieverantwoordingen. Daarbij zijn regionale afspraken gemaakt waaronder ook een ondergrens voor het aanleveren van controleverklaringen van de accountants van de zorgaanbieders. Van een aantal zorgaanbieders is geen controleverklaring ontvangen of is geen goedkeurend oordeel opgenomen in de controleverklaring.</td></tr>
</table>

	Een initiële onzekerheid als gevolg van het ontbreken van goedkeurende controleverklaringen voor een bedrag van € 404.400 (Jeugdwet € 175.200 en Wmo € 229.200) wordt door de gemeente ondervangen met toereikende interne controlewerkzaamheden op prestatielevering. Wij lichten dit in hoofdstuk 6 nader toe. *PGB-budget* De totale kosten inzake de PGB-budgetten zijn door uw gemeente gebaseerd op de schatting van de SVB. Evenals vorig jaar heeft geen sluitende controle op de levering van de zorg plaatsgevonden door de SVB. Hierdoor ontstaat initieel een onzekerheid ten aanzien van de prestatielevering. Op basis van een opgave vanuit de SVB is er sprake van een totale besteding van € 199.200 (Jeugdwet € 36.000 en WMO € 163.200). Wij hebben vastgesteld dat een mogelijke onzekerheid ten aanzien van prestatielevering in voldoende mate wordt ondervangen door aanvullende interne controles op de prestatielevering. Wij lichten dit in hoofdstuk 6 nader toe.
2.11 EU-aanbestedingen	De gemeente dient te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels zoals eveneens middels uw eigen normenkader is vastgesteld. Bij alle leveranciers waarvoor dit van toepassing is hebben wij vastgesteld dat de verleende dienst en geleverde goederen op een juiste wijze Europees zijn aanbesteed. In hoofdstuk 8.2 lichten wij dit nader toe.

3. Analyse vermogen en resultaat

3. Analyse vermogen en resultaat

3.1 Eigen vermogen

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling (het saldo van baten en lasten) en het gerealiseerd resultaat. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen.
De gemeente mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren. Om het resultaat van de jaarrekening goed te kunnen begrijpen, is het van belang dat u inzicht heeft in wat het effect op de reserves van uw gemeente is geweest (x € 1.000).

Resultaat 2021	**(x € 1.000)**
De totale baten van uw gemeente over 2021 bedragen:	**(+)** € 50.483
De totale lasten van uw gemeente over 2021 bedragen:	(-/-) € 47.864
Het resultaat bedraagt (saldo baten en lasten programma's **voor reservemutaties**):	**(+) € 2.619**
Gedurende het jaar heeft u reeds voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort:	**(-/-)** € 3.181
Tevens hebt u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Deze gelden zijn onttrokken uit de reserve:	**(+)** € 2.346
Per saldo gedurende het jaar gelden toegevoegd (meer toegevoegd aan de reserves dan onttrokken):	**(-/-) € 835**
Gerealiseerd resultaat 2021 na reservemutaties	**€ 1.784**

3.2 Financiële positie

Het eigen vermogen van uw gemeente is in 2021 toegenomen naar € 20.308.000. Deze toename bestaat uit twee onderdelen. Enerzijds betreft dit het resultaat over 2021 van € 1.784.000 overeenkomstig het afgeronde saldo van baten en lasten (inclusief mutaties in bestemmingsreserves) zoals dat is verantwoord in de programmarekening. In 2021 heeft de gemeente per saldo voor een bedrag van € 835.000 meer gedoteerd aan de algemene en bestemmingsreserves, waardoor het eigen vermogen verder toeneemt. Het gerealiseerd resultaat bedraagt € 1.784.400. In de balans is dit afzonderlijk onder het eigen vermogen gepresenteerd ("Gerealiseerde resultaat").

In 2021 is, in afwijking van de bepalingen in het BBV, een bedrag van € 50.000 direct overgeheveld naar de grondexploitaties en is deze mutatie niet verwerkt via de staat van baten en lasten. Wij hebben dit bedrag meegenomen in onze foutevaluatie, zie bijlage A.

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Ultimo 2021 bedraagt dit solvabiliteitspercentage 30% (2020: 25%). Uw gemeente valt in de categorie B (tussen 20% en 50%) en derhalve wordt de financiële positie op basis van de solvabiliteit als een gemiddeld risico onderkend.

De netto schuldquote bedraagt 62% (2020: 75%). De ratio geeft aan in hoeverre de schulden meer bedragen dan de jaarlijkse inkomsten. Wij stellen vast dat ruim wordt voldaan aan de norm van < 90% van de Provincie Gelderland. Dit kengetal valt derhalve positief uit voor de gemeente en wordt als een laag risico onderkend.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het hoofdstuk financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

3.3 Weerstands-vermogen

Ten einde een oordeel te geven over de financiële positie van de gemeente dienen naast het eigen vermogen ook de risico's zoals opgenomen in de risicoparagraaf te worden betrokken. In de jaarrekening zijn de risico's weergegeven in hoofdstuk 4 in de paragraaf weerstandvermogen. Evenals voorgaande jaren worden de risico's periodiek geactualiseerd zodat een actueel inzicht bestaat in de risico's. In de jaarrekening 2021 is de actuele stand van zaken ten aanzien van de risico's opgenomen en laat zich als volgt samenvatten:

	Bedrag
Weerstandscapaciteit	€ 18.308.000
Benodigde weerstandscapaciteit op basis van risicosimulatie	€ 2.865.400

	<table><tr><td>Weerstandsratio</td><td>6,4</td></tr></table> Wij zijn van mening dat de integrale risicobenadering en de financiële vertaling van de verwachte risico's in 2021 op een adequate wijze heeft plaatsgevonden. In de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing is een uitgebreide toelichting opgenomen ten aanzien van de daling van de restrisico's en daarnaast een uitgebreide risico analyse opgenomen op basis van de zogeheten "Monte Carlo simulatie". Op basis van een weerstandratio van 6,4 kan de weerstandcapaciteit van de gemeente kan als 'uitstekend' worden aangemerkt. Uw gemeente heeft ruim voldoende ruimte om de risico's met de algemene reserve en specifieke bestemmingsreserve te kunnen opvangen.
3.4 Conclusie financiële positie	De gemeente Druten beschikt over een toereikende gezonde financiële positie en is derhalve goed in staat om toekomstige tegenvallers, zoals nu onderkend op geld en op kans van het vóórkomen, op te vangen.

4. Grondexploitaties

4. Grondexploitaties

4.1 Algemeen	Wij hebben de grondexploitaties 2021 beoordeeld en onze bevindingen zijn in deze paragraaf opgenomen. Samenvattend concluderen wij: 1) De gemeente Druten heeft voor alle bouwgronden in exploitatie een individueel en geactualiseerd exploitatieplan ten behoeve van de jaarrekening 2021 opgesteld. 2) In 2021 is de totale waarde van de grondexploitatie afgenomen van € 3.809.000 naar € 1.667.000. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door verkopen in 2021. 3) Het risicoprofiel is met het verkopen van grondposities op de grondexploitaties significant afgenomen ten opzichte van voorgaand boekjaar. 4) In het boekjaar 2021 is conform voorgaand jaar geen sprake van exploitaties waarvoor een tussentijdse winst is berekend. 5) In het boekjaar 2021 is voor met name de lopende projecten Westerhout Zuid (€ 103.000) en Pas van Afferden (€ 27.000) een positieve bijstelling van de voorziening doorgevoerd, conform de bepalingen in het BBV. Daarmee is een deel van de verliesvoorziening vrijgevallen.
4.2 Gehanteerde parameters	De gemeente Druten heeft evenals voorgaande jaren projectbegrotingen opgesteld die inzicht geven in de verwachte kosten en opbrengsten per project. De kostenstijgingen zijn geschat op 2%, de stijging van de opbrengsten zijn geschat op 1,5% tenzij reeds anders met afnemers is overeengekomen. De rente is vastgesteld op 0,75% behoudens voor het project Westerhout Zuid, hiervoor wordt o.b.v. raadsbesluit en conform voorgaande jaren geen rente toegerekend. De impact hiervan blijft echter onder de rapportagedrempel. Wij zijn van mening dat de projectbegrotingen zijn gebaseerd op valide uitgangspunten.

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties

De bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties) van de gemeente hebben zich in 2021 als volgt ontwikkeld:

Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Netto boekwaarde per 1.1.2021	Gerealiseerde uitgaven (+) en verkopen (-/-) 2021	Winst / Verlies 2021	Mutatie voorziening	Netto boekwaarde per 31.12.2021
Deest Zuid	121	(-/-) 148	-	(-/-) 1	(-/-) 28
Westerhout – Zuid	3.685	(-/-) 2.064	-	103	1.724
Puiflijk Tabaksveld	70	(-/-) 87	-	6	(-/-) 11
Pas van Afferden	(-/-) 67	22	-	27	(-/-) 18
Totaal	**3.809**	**(-/-) 2.277**	**-**	**135**	**1.667**

In 2021 heeft de gemeente voor € 2,4 miljoen aan kavels verkocht. Doordat de opbrengsten uit kavelverkopen de uitgaven ruimschoots overstijgen, is de netto boekwaarde van de grondexploitatie in 2021 verder afgenomen.

4.4 Verlies voorziening

Voor de lopende grondexploitaties worden (overeenkomstig voorgaande jaren) verliezen verwacht. De gemeente heeft voor 2021 de verliesvoorziening geactualiseerd en berekend op basis van een disconteringsvoet van 2%. Daarmee voldoet de verliesvoorziening aan de vereisten in het BBV en de Notitie Grondbeleid van de Commissie BBV.

5. Voorzieningen

5. Voorzieningen

5.1 Voorzieningen - algemeen	Wij hebben gecontroleerd of de voorzieningen van de gemeente Druten toereikend zijn. Daarbij hebben we specifiek beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV. In artikel 44 van het BBV is opgenomen dat voorzieningen (alleen) gevormd moeten worden voor: 1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. 2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. 3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. 4. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Overigens geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig dient te zijn alvorens een voorziening gevormd mag worden. Voor de opgenomen voorzieningen in de jaarrekening hebben wij deze ontvangen.
5.2 Onderhouds-voorzieningen	<u>Voorzieningen groot onderhoud</u> Lasten van groot onderhoud kunnen in het jaar van ontstaan ten laste van een vooraf gevormde voorziening worden gebracht (artikel 44 lid 1c BBV). Een dergelijke voorziening wordt door de raad gevormd, op grond van de financiële verordening artikel 212 Gemeentewet, om de lasten groot onderhoud over meerdere begrotingsjaren te egaliseren. Binnen de gemeente Druten zijn voorzieningen gevormd voor het groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. Het college heeft de 'formele' beheersplannen voor het boekjaar 2021 in voldoende mate geactualiseerd. Het beheerplan mag volgens de notitie materiële vaste activa van de Commissie BBV (d.d. januari 2020) maximaal vijf jaar oud zijn en de gemeente heeft recent de beheerplannen geactualiseerd. Bij de bepaling van de hoogte van de voorzieningen is hiermee voldoende rekening gehouden.

	Daarnaast is binnen de gemeente voldoende aandacht voor het groot onderhoud van alle gebouwen van de gemeente en worden de verwachte kosten / verplichtingen van het onderhoud periodiek geactualiseerd. Cijfermatig wordt de voorziening derhalve berekend conform actuele cijfers. Op basis van verwachte onderhoudsuitgaven is sprake van een jaarlijks toereikende dotatie aan de onderhoudsvoorzieningen.
5.3 Voorziening pensioen wethouders	<u>Voorziening pensioen wethouders</u> Deze voorziening heeft per ultimo 2021 een stand van € 2.849.000. Aan de pensioenvoorziening wethouders liggen actuariële berekeningen ten grondslag. Deze zijn gemaakt door VISMA | Idella. Bij het opstellen van de berekeningen gebruikt VISMA | Idella de volgende parameters: Berekeningsdatum: 31 december 2021 Rekenrente: 0,528% Sterftetabel: GBM/GBV 2014/2019 Leeftijdsterugstelling: Man: 5 jaar, Vrouw: 1 jaar De berekeningsdatum en gebruikte rekenrente zijn in lijn met de van toepassing zijnde verslaggevingsrichtlijnen. Ten aanzien van de gebruikte sterftetabel is de meest recente tabel gehanteerd. In 2021 heeft een vrijval van de voorziening plaatsgevonden van circa € 62.000 in verband met actualisatie van de pensioenverplichting, waarbij rekening is gehouden met een aanpassing van de rekenrente.
5.4 Egalisatiereserve riolering en afvalstoffenheffing	<u>Egalisatiereserve afvalstoffenheffing en riolering</u> De gemeente Druten heeft in het kader van egalisatie van lasten voor riolering en afvalstoffenheffing in het verleden een bestemmingsreserve gevormd en daaraan het overschot op de producten afval en riolering toegevoegd. De commissie BBV heeft in het voorjaar 2021 de Notitie lokale heffingen uitgebracht waarin het uitgangspunt is geformuleerd dat niet bestede heffingen als een voorziening artikel 44 lid 2 van het BBV (van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden) moeten worden verantwoord. Uitzondering hierop vormen efficiency resultaten en bijdragen voor uitgestelde investeringen.

De notitie heeft een ingangsdatum vanaf boekjaar 2022 of zoveel eerder als mogelijk. De gemeente Druten is momenteel bezig met het actualiseren van het GRP en heeft er, mede vanuit dat oogpunt, voor gekozen om de notitie vanaf het boekjaar 2022 te gaan toepassen. De huidige verwerkingswijze van mutaties in de egalisatiereserve is daarmee consistent met voorgaand jaar en conform het BBV en de startdatum van de toepassing van de Notitie Lokale Heffingen. Wij adviseren de gemeente Druten om in 2022 tijdig een analyse te maken van de impact van deze notitie en de aanpassingen ten aanzien van de verwerking tijdig door te voeren.

In 2021 is het tarief van de rioolheffing en afvalstoffenheffing kostendekkend gebleken, waardoor het overschot op riool- en afvalstoffenheffing is toegevoegd aan de egalisatiereserve. In de paragraaf lokale heffingen in de jaarrekening 2021 is de analyse van de kostendekkendheid van de tarieven opgenomen.

5.5 Schattingen

Schattingen
Het college is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant beoordelen wij deze schattingen en hebben dit op basis van onderstaande classificaties toegelicht:

Controleverschil	Voorzichtig	Evenwichtig	Optimistisch
●	●	●	●
	Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen		

Belangrijke schattingen	Mate van subjectiviteit	Onze beoordeling 2021	Toelichting
Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	Laag		De afschrijvingstermijnen zijn vergelijkbaar met die wij bij andere gemeenten zien. Er zijn geen indicaties dat de afschrijvingstermijnen niet zijn afgestemd op de economische levensduur van de activa.
Waardering van de in exploitatie genomen gronden	Hoog		Jaarlijks worden de parameters die ten grondslag liggen aan de bepaling van de in exploitatie genomen gronden beoordeeld op basis van een herziene grondexploitatieberekening. De berekeningen zijn toereikend.
Voorzieningen	Gemiddeld		De saldi in de voorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze berekend. Aan de voorzieningen liggen toereikende berekeningen en onderbouwingen ten grondslag.

	Waardering van deelnemingen en uitzettingen (Financiële Vaste Activa)	Laag		Er zijn geen indicaties dat een afwaardering van de boekwaarde van een deelneming of uitzetting noodzakelijk is.
	Waardering debiteuren	Laag		Minimaal jaarlijks wordt de voorziening voor dubieuze debiteuren geactualiseerd. Wij kunnen ons vinden in de wijze waarop de voorziening voor de diverse soorten vorderingen bepaald is.

6. Sociaal domein

6. Sociaal domein

6.1 Sociaal domein - Algemeen

Het college van de gemeente Druten is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening. Voor het sociaal domein is de gemeente echter afhankelijk van diverse partijen, zoals de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en tal van zorgaanbieders. Om verantwoording af te kunnen leggen over de lasten die samenhangen met het sociaal domein is de gemeente daarom afhankelijk van het verkrijgen van betrouwbare verantwoordingsinformatie van deze partijen. Dit uit zich in de bevindingen in de volgende paragrafen.

6.2 Persoonsgebonden budgetten WMO en Jeugdwet

Overeenkomstig voorgaand jaar blijkt uit de controleverklaring die door de accountant van de SVB is afgegeven, dat er geen zekerheid kan worden verkregen omtrent de geleverde zorg in de vorm van PGB's.
De totale besteding aan PGB's bedraagt voor 2021 voor de gemeente Druten:

	2021
Jeugdwet	€ 36.000
WMO	€ 163.200
Totaal	€ 198.200

De gemeente Druten heeft zelf (aanvullende) interne controles op de prestatielevering uitgevoerd waarmee deze onzekerheid geheel wordt ondervangen.

6.3 Sociaal domein – Kosten WMO en Jeugdwet

Uw gemeente heeft voor de financiële verantwoording van de Jeugdwet en WMO aansluiting gezocht met de ontvangen productieverantwoordingen van de zorgleveranciers. Deze productieverantwoordingen worden voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Onderstaand hebben wij een analyse opgenomen van de totale besteding van de Jeugdwet en WMO en de analyse ten aanzien van prestatielevering.

	Jeugdwet	WMO
Totale uitgaven zorgaanbieders	€ 3.946.000	€ 3.716.000
Productieverantwoording inclusief een goedkeurende controleverklaring of lumpsum financiering	€ 3.771.600	€ 3.486.800
Ontbreken van c.q. geen goedkeurende controleverklaring bij de productieverantwoording (onzekerheid in de controle)	€ 175.200	€ 229.200

	De gemeente Druten heeft toereikende aanvullende interne controlewerkzaamheden gedaan ten aanzien van bovenstaande ontbrekende c.q. niet goedkeurende controleverklaringen. Daarmee resteert geen onzekerheid ten aanzien van de besteding van de Jeugdwet en Wmo.
6.4 Nog te betalen inzake Jeugdwet en Wmo	De gemeente Druten heeft een inschatting gemaakt van de te verwachten nagekomen lasten over 2021 met betrekking tot de Jeugdwet en de Wmo en heeft op 1 april 2022 de financiële administratie afgesloten om tijdig de jaarrekening op te kunnen stellen. Wij concluderen dat de inschatting van de gemeente voor een bedrag van € 94.000 te laag is opgenomen op basis van na die datum ontvangen afrekeningen van de zorgaanbieders. Wij moeten dit bedrag meenemen in onze foutevaluatie.

7. Interne beheersing en automatisering

7. Interne beheersing en automatisering

7.1 Samenvatting bevindingen management-letter 2021	Als onderdeel van de jaarrekeningcontroles 2021 hebben wij in het najaar 2021 de tussentijdse (interim) controle uitgevoerd. Deze interimcontrole is primair gericht op de bedrijfsvoering binnen de Werkorganisatie Wijchen Druten en de gemeente en betreft met name de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interimcontrole, zijn vastgelegd in onze managementletter aan het bestuur van de Werkorganisatie Wijchen Druten d.d. 24 november 2021. Uit onze interimcontrole blijkt dat de gemeente haar zaken beheersmatig op orde heeft, voor zover wij dat beoordelen in het licht van de jaarrekeningcontrole. Ons beeld is dat de administratieve organisatie en interne beheersing (de controles binnen de processen, gecombineerd met de verbijzonderde interne controles) van de gemeente Druten voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Bij de uitvoering van de interimcontrole zijn nog wel enkele verbeterpunten geconstateerd ten aanzien van de kwaliteit van de interne beheersing. In de boardletter voor de gemeente Druten d.d. 3 februari 2022 hebben wij deze nader toegelicht.

7.2 Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving	Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.

8. Rechtmatigheid

8. Rechtmatigheid

8.1 Begrotings-rechtmatigheid	De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet. Deze normen dient de gemeenteraad zelf nader in te vullen en te concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding van budgetoverschrijdingen aan de gemeenteraad heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn oordeel. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen betrekt bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven. In onderstaande situaties hoeft een overschrijding niet meegewogen te worden in ons oordeel. De raad kan hier nadere regels voor stellen: 1. Lastenoverschrijdingen zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten 2. Lastenoverschrijdingen passen binnen het beleid of 3. Lastenoverschrijdingen bij open einde regelingen. Daarnaast moet de accountant deze **lasten**overschrijdingen – waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat de raad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid kijkt de accountant naar de lastenoverschrijdingen per programma die de rapportagetolerantie overschrijden.

Op één programma is **een begrotingsoverschrijding op de lasten** geconstateerd, welke de rapportagetolerantie overschrijdt. Deze is in de tabel hierna opgenomen:

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee in oordeel	Onrechtmatig telt wel mee in oordeel
Programma 8 – Wonen en bouwen	€ 46.000	✓	

Programma 8 – Wonen en bouwen

Tegenover de hogere lasten op programma 8 staan ook hogere baten waardoor de onrechtmatigheid niet meegewogen wordt in ons rechtmatigheidsoordeel. De hogere lasten ten opzichte van begroting op het programma Wonen en bouwen worden voornamelijk veroorzaakt op de grondexploitaties als gevolg van het doorbelasten van uren vanuit WDW.

Conclusie: De begrotingsoverschrijdingen zijn getoetst aan de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. De begrotingsoverschrijdingen ten aanzien van programma 8 zijn passend binnen bestaand beleid of worden gecompenseerd met extra inkomsten en tellen **niet** mee bij de bepaling van de strekking van ons rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2021.

8.2 Europese aanbestedingen

Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole, zoals vastgesteld door de raad, bevat onder andere de Europese aanbestedingswetgeving. Bij onze jaarrekeningcontrole hebben wij aan de hand van een door uw organisatie uitgevoerde crediteurenanalyse gecontroleerd of de Europese aanbestedingswetgeving gedurende het boekjaar 2021 is nageleefd. Naast inzicht in de rechtmatigheid van individuele dossiers geeft deze analyse ook inzicht in de beheersing van het inkoopproces, die (ook) het naleven van de aanbestedingswetgeving moet waarborgen. Daarbij zijn ons de volgende zaken opgevallen:

1. De organisatie heeft zelf een inkoopanalyse uitgevoerd en heeft geen afwijkingen geconstateerd. Wij merken de aandacht die de organisatie heeft voor het naleven van de Europese aanbestedingsregels. Desondanks adviseren wij hieraan in de organisatie continue aandacht te blijven geven waardoor de benodigde discipline

	bij degenen die inkopen gestimuleerd worden. 2. Bij de uitvoering van onze werkzaamheden is eveneens geen afwijking van de Europese aanbestedingsrichtlijnen geconstateerd.
8.3 Rechtmatig-heidsverklaring vanaf 2023	De benodigde formele wetswijzigingen voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording zijn op 31 mei jl. door de Tweede Kamer aangenomen en gaan nu voor besluitvorming naar de Eerste Kamer. Tevens zal het BBV hierop in de komende periode aangepast worden. Inmiddels is ook bekend geworden dat de rechtmatigheidsverantwoording zal worden ingevoerd met ingang van het boekjaar 2023. Dat betekent dat het college, voor het eerst in de jaarrekening 2023, een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. De accountant zal dan zijn/haar oordeel geven over de getrouwheid van de jaarrekening waar de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel van uitmaakt. De accountant verstrekt met ingang van het boekjaar 2023 geen afzonderlijk rechtmatigheidsoordeel meer. In de nieuwsbrief IBI nummer 109 van de Rijksoverheid is op 8 juni 2022 aangekondigd dat de rechtmatigheidsverantwoording wordt uitgesteld naar 2023. Dat betekent dat voor het eerst over de jaarrekening 2023 van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen– zoals het er nu naar uitziet – het college verplicht is een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening op te nemen. Het formele wetsbesluit moet nog worden goedgekeurd door de Eerste Kamer en het BBV wordt hierop in de komende tijd aangepast. De accountant zal zijn/haar oordeel geven over de getrouwheid van de jaarrekening waar de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel van uitmaakt. De accountant verstrekt geen afzonderlijk rechtmatigheidsoordeel meer. Inmiddels is een standaardtekst voor deze verantwoording ontwikkeld. Hierin geeft het college aan dat er zich geen rechtmatigheidsfouten (alleen de 3 criteria: begroting, voorwaarden en M&O) in de financiële handelingen gedurende het kalenderjaar hebben voorgedaan boven een gestelde verantwoordingsgrens. De keuze van de hoogte van deze grens – de verantwoordingsgrens – wordt aan het college overgelaten en is maximaal 3% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan reserves. Overigens merken wij hierbij op dat de huidige drempels ten aanzien van foutevaluatie volgens het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) uitgaan van maximaal 1% afwijking (ook ten aanzien van getrouwheid). Hiermee ontstaat mogelijk een discrepantie tussen eigen normenkader en accountantsregelgeving. Dit geldt voor fouten én onzekerheden. Als deze zich gezamenlijk boven de grens bevinden dan is het vereist aan te geven welke afwijkingen het betreft. Van het college wordt tevens verwacht dat in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording wordt gegeven en welke acties zij neemt om dergelijke

	afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Om deze verplichting te kunnen invoeren moet onder andere de Gemeentewet, het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en de Kadernota rechtmatigheid nog worden aangepast. De wijziging in de verantwoordelijkheden ten aanzien van rechtmatigheid betekent dat het college zelfstandig een controlesystematiek moet inrichten, deze moet laten uitvoeren en over de uitkomsten moet rapporteren middels een rechtmatigheidsverantwoording. De organisatie heeft al diverse voorbereidende maatregelen genomen en is actief bezig met de implementatie van dit traject.

9.Overige bevindingen jaarrekeningcontrole 2021

9. Overige bevindingen jaarrekeningcontrole 2021

9.1 Wijziging in verslaggevings-voorschriften en overige wet- en regelgeving	In de jaarrekening 2021 is geen sprake van stelsel- of schattingswijzigingen. De gemeente heeft de jaarrekening 2021 opgesteld conform de vereisten in het BBV.
9.2 Bevestiging van het college	Wij vragen het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening te verstrekken voor afgifte van onze controleverklaring.
9.3 Beperking in reikwijdte van de controle	Er zijn geen meningsverschillen met het management noch het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het college van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
9.4 Wet Normering Topinkomens (WNT)	De Wet Normering Topinkomens (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen. Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd, beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 209.000 niet te boven gaan. Daarnaast dient u het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000. Uit de werkzaamheden blijkt dat in 2021 voor de topfunctionarissen (gemeentesecretaris en griffier) en overige medewerkers geen sprake van een overschrijding van de grensbedragen en dat de WNT juist is verantwoord in de jaarstukken.

	Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is. In onze controleverklaring hebben wij bovenstaande expliciet opgenomen.
9.5 Single Information Single Audit (SiSa-Bijlage)	De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien documenten aan het CBS te leveren. De SiSa-bijlage die opgenomen is in de jaarrekening, is opgesteld door de gemeente Druten. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2021. Hierbij hebben wij de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa -bijlage bij de jaarrekening 2021 van de gemeente vastgesteld. Ten opzichte van voorgaand jaar is het aantal SiSa- regelingen in de jaarrekening significant toegenomen. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een ‘0’ is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze terecht is ingevuld. Medewerkers van uw gemeente hebben dit aan ons bevestigd. In het kader van de totstandkoming van de SiSa-bijlage merken wij nog het volgende op. Bij de meest recente review van de Audit Dienst Rijk (ADR) van de accountantscontrole van de SiSa-bijlagen (de zogenaamde single review) hebben wij gemerkt dat deze dienst (zeer)kritisch is op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-bijlagen door de gemeenten en de hierop uitgevoerde accountantscontroles. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2021 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met een tabel, die wij ook opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Wij hebben de tabel opgenomen in bijlage B van dit rapport.

9.6 TOZO-regeling (M&O-beleid)	Eén van de maatregelen die het kabinet gebruikt om ondernemers te steunen tijdens de coronacrisis is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Als onderdeel van de controle van de SiSa-bijlage hebben wij deze regeling gecontroleerd. Uw gemeente is ondanks een snelle invoering van deze regeling en de wijzigingen ervan gedurende 2020 en 2021 in staat geweest aantoonbaar te voldoen aan de gestelde rechtmatigheidseisen. Zowel uw interne controlewerkzaamheden als onze zelfstandig uitgevoerde dossiercontroles bevestigen deze uitkomst. De Nota verwachtingen accountantscontrole schrijft daarnaast voor dat wij een kwalitatieve toets moeten verrichten op uw Misbruik en Oneigenlijk beleid voor de Tozo-regeling. Wij stellen vast dat uw gemeente een M&O-beleid heeft vastgesteld met daarin de getroffen interne beheersmaatregelen, zoals de controle achteraf en hoe u gebruikmaakt van het Inlichtingenbureau. Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente het M&O-beleid heeft nageleefd, waarmee is voldaan aan deze kwalitatieve vereiste.
9.7 Fraude als onderdeel van de accountants-controle	In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht. Wij hebben een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de ambtelijke organisatie van de gemeente Druten. Tijdens dit overleg is gesproken of het management aanwijzingen en of vermoedens heeft gehad voor de mogelijke aanwezigheid materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of de werknemers zijn betrokken die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing, of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn voor de jaarrekening. Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop gericht waren om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht. Conclusie: Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2021 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

9.8 COVID-19 algemeen	In maart 2020 is het Covid-19 virus uitgebroken en na een jaar is nog geen sprake van volledig herstel. Maatschappelijk en economisch heeft dit grote gevolgen en veel organisaties worden financieel geraakt. Ook voor de gemeente Druten brengt dit onzekerheden met zich mee. Enerzijds worden de contouren van de economische en maatschappelijke impact van het virus steeds duidelijker, anderzijds is nog steeds sprake van (economische) beperkingen en heeft dit mogelijk ook impact op de door de gemeente te realiseren doelstellingen. In 2021 heeft de gemeente een analyse uitgevoerd van de impact van Covid-19. De uitkomst laat zien dat de benodigde weerstandscapaciteit voor de geïnventariseerde risico's gedekt kunnen worden met het weerstandsvermogen van de gemeente (zie ook hoofdstuk 3.3). Vooralsnog ondervindt de gemeente, in financieel opzicht, geen grote hinder van de Corona-pandemie. Het college schat op basis van de uitgevoerde analyses het doorvoeren van een duurzame waardevermindering op de activa van de gemeente niet van toepassing. De in de jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op een positieve continuïteitsveronderstelling. Hoewel de toekomstige financiële impact van de uitbraak van Covid-19 ten tijde van het opmaken van deze jaarrekening niet duidelijk is, is het college van mening dat op basis van de thans beschikbare informatie, de inmiddels genomen maatregelen en de huidige liquiditeitspositie, dat de bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerde continuïteitsveronderstelling niet materieel wordt beïnvloed.
9.9 COVID-19 verwerking in de jaarrekening	De commissie BADO heeft op 26 februari 2021 de 'Notitie effecten en risico's voor decentrale overheden vertaald naar de jaarrekening' uitgebracht. In deze notitie zijn richtlijnen, voorstellen en aandachtspunten opgenomen ten aanzien van de verantwoording van de impact van Covid-19 in de jaarrekening. In de notitie is in hoofdstuk 4.3 opgenomen dat de organisatie de mogelijkheid wordt geboden om een onverplichte paragraaf in de jaarrekening op te nemen. Het college heeft ervoor gekozen om geen separate paragraaf met de impact van Covid-19 op te nemen in de jaarrekening. In de jaarrekening 2021 van de gemeente Druten is op diverse onderdelen een toelichting opgenomen op de impact van Covid-19. Wij concluderen dat de huidige wijze van toelichten voldoet aan de vereisten zoals voorgeschreven door de commissie BBV en de BADO notitie.

Bijlagen

Bijlage A – Niet-gecorrigeerde controleverschillen en / of onzekerheden

Toleranties t.b.v. foutenevaluatie (getrouwheid en rechtmatigheid)	**Fouten**	**Onzekerheden**
Goedkeuringstolerantie (respectievelijk 1% en 3% van de totale lasten)	€ 510.000	€ 1.530.000
Rapporteringtolerantie fouten en onzekerheden (grens waarboven gerapporteerd wordt aan de Raad)	€ 57.500	€ 172.500

Foutenevaluatie	**Fouten**		**Onzekerheden**	
Aard van de fouten	Getrouwheid	Rechtmatigheid	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Niet volledige verplichting inzake afrekeningen met zorgaanbieders sociaal domein	€ 94.000	€ 94.000	€ -	€ -
Onttrekking aan de bestemmingsreserve grondbedrijf is niet via de staat van baten en lasten verwerkt	€ 50.000	€ 50.000		
Totaal	**€ 144.000**	**€ 144.000**	**€ -**	**€ -**

Bevestiging college

Wij vragen van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening, waarin het college bevestigt dat geen sprake is van niet- gecorrigeerde fouten die, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening materieel (kunnen) zijn.

Conclusie: De uitgevoerde werkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening 2021 zijn afgerond en wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring omtrent zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2021

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen (SiSa tussen medeoverheden)			
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
BZK C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik			
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen			
BZK C41B	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)			
BZK C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2020-2022 (OAB)			

OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingenonderwijsvertragingen			
IenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021			
EZK F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 ParticipatieWet gemeentedeel 2021			
SZW G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2021			
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2021			
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2021			
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2021			
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2021			

SZW G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2021			
SZW G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
SZW G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
SZW G4	Tozo 2			
SZW G4	Tozo 3			
SZW G4	Tozo 4			
SZW G4	Tozo 5			
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T			
SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T			

SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T			
SZW G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)			
VWS H4	Specifieke uitkering Sport			
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
VWS H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden			

Uit de tabel blijkt dat wij bij de door ons reeds volledig gecontroleerde regelingen geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Bijlage C – Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het college en de gemeenteraad.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Druten in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Astrium beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersings-maatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Astrium.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.

- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Astrium wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een audit commissie of algemeen bestuur, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Astrium, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.